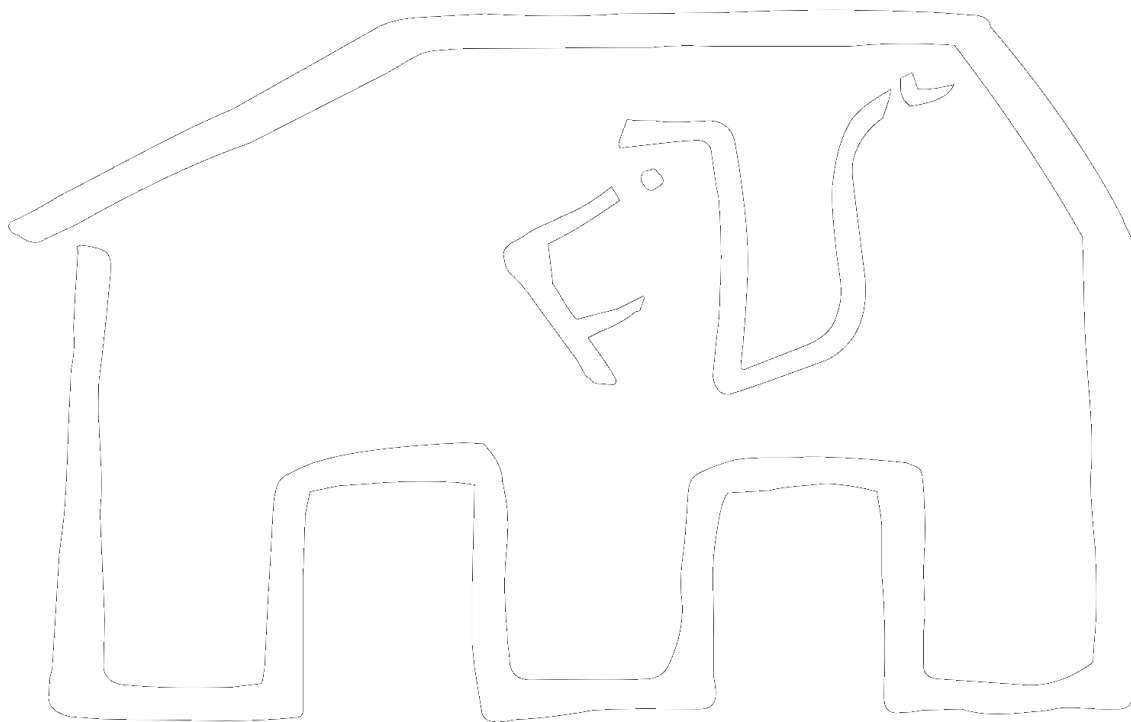

Fakultní základní škola prof. Otokara Chlupa Pedagogické fakulty UK, Praha 13

STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

Zpracovala: Mgr. Zuzana Černá

1. Charakteristika školní neúspěšnosti

Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z Vyhlášky č. 27/2016Sb a jejím cílem je vyhledávání potencionálně neúspěšných žáků a vytváření podmínek ke zlepšení jejich školní úspěšnosti.

Školní neúspěšnost tzn. selhávání žáka v podmínkách školního vzdělávacího programu, je vážný problém, který je třeba co nejúčinněji řešit. Projevuje se různými způsoby, které mohou zahrnovat například:

1. **Nízké studijní výsledky** – žák pravidelně nesplňuje požadavky školního vzdělávacího programu.
2. **Ztráta motivace k učení** – žák vykazuje nechuť k výuce, nedostatek zájmu a pasivitu během vyučování.
3. **Absence a pozdní příchody** – zvýšený počet zameškaných hodin, které mohou být záměrné nebo důsledkem jiných obtíží.
4. **Problémové chování** – konflikty se spolužáky, učiteli nebo nedodržování školního řádu.
5. **Psychosociální obtíže** – snížené sebevědomí, úzkost, stres či izolace od kolektivu.

Školní neúspěšnost bývá důsledkem nevyváženosti ve vývoji osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci a v neposlední řadě také v rodinném prostředí. Neprospěch mívá obvykle mnoho příčin, které je třeba včas rozpoznat a podchytit. Neúspěch může být podpořen i např. specifickými poruchami učení, zdravotními komplikacemi žáka nebo sociálně nežádoucími jevy v jeho bezprostředním okolí.

Při řešení školních neúspěchů je nutná úzká spolupráce pedagogických pracovníků, zákonných zástupců a žáka samotného. Často je nutná i konzultace s odborníky.

2. Příčiny školní neúspěšnosti

- **osobnost dítěte** – snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká sebedůvěra, poruchy učení, poruchy chování, PAS a jiné zdravotní komplikace žáka
- **rodina** – nepodnětné rodinné prostředí, rozdílné osobnostní a sociální podmínky života v rodině, nesprávné typy výchovy, složitá rodinná situace
- **nedostatky ve výchovně vzdělávacím procesu ve škole** – malá aktivizace žákovy osobnosti ve vyučování, nedostatečná motivace, nerespektování vývojových hledisek a principů pedagogické práce, špatné vztahy mezi učitelem a žákem, popřípadě mezi žákem a spolužáky, konflikty ve spolupráci školy s rodinou
- **dítě cizinec**

Doprovodné projevy školní neúspěšnosti:

- **neurotické příznaky** – bolesti hlavy, břicha, nechutenství, zvracení, tiky, školní fobie
- **poruchy chování** – záškoláctví, útoky ze školy nebo z domova
- **obránné mechanismy** – ztráta motivace, pocit méněcennosti, fantazie, regrese

3. Předcházení školní neúspěšnosti ze strany školy

V první řadě je nutné podrobit dítě kvalitní pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostice, aby byly odhaleny konkrétní příčiny selhávání žáka ve škole. Diagnostika žákových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb nám pak umožní nastavit vhodná opatření. Je potřeba reagovat včas tak, aby žák byl schopen zastavit svůj pokles výkonu a případně se vrátit mezi "školsky úspěšné žáky". Možná opatření volíme individuálně na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáků:

1. Poruchy učení a chování, jiná zdravotní omezení a znevýhodnění: kompenzace nedostatků s pomocí speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z PPP nebo SPC, integrace žáka a v případě potřeby vytvoření IVP.

2. Odchylna v celkové úrovni inteligence: žákovi bude stanoveno základní učivo, které po něm bude požadováno podle jeho možností a schopností, vhodné metody práce, motivace – zažití úspěchu, možnost opravit si známku, individuální konzultace ve vyučování i mimo něj, spolupráce s PPP - integrace na základě IVP a realizování dalších podpůrných opatření doporučených poradnou.

3. Žáci sociálně znevýhodnění: motivace žáka k učení, spolupráce s rodinou, vytvoření podmínek pro domácí přípravu i ve škole ve volných hodinách, přístup k internetu ve škole.

4. Žáci s vysokou absencí jsou velmi často ohroženi sklouznutím do školní neúspěšnosti: včas žákům nabídnout podporu při zvládnutí zameškané látky – plán dostudování učiva a termíny dozkoušení, konzultace s žákem a rodiči, kde se domluví zvýšený dohled nad žákem.

Pro všechny žáky je důležitá motivace a zvyšování sebedůvěry. U žáků ohrožených školní neúspěšností je toto ještě významnější. Pedagogové se snaží:

- zdůrazňovat pozitivní stránky žáka
- oceňovat jeho jedinečnost
- umožňovat dítěti vyslovovat vlastní názory
- podporovat aktivitu dítěte
- pomáhat dítěti a radujeme se z jeho úspěchů

- rozvíjet u dítěte schopnost empatie
- vyhýbat se negativnímu srovnávání

4. Postup při řešení školní neúspěšnosti

Základem je včasná diagnostika problémů a snaha o docílení co nejlepší spolupráce se zákonnými zástupci. Jednotlivé fáze postupu:

- Včasné podchycení žákových potíží jednotlivými vyučujícími. Ti vyhodnotí, zda jde o ojedinělý výpadek nebo o trvalejší problém. V případě trvalejšího problému informují třídního učitele a rodiče. Třídní učitel ověří, zda se jedná u žáka jen o jeden předmět nebo se problém vyskytuje i v jiných předmětech. Dále v každém čtvrtletí učitelé písemně informují rodiče žáků, kteří za dané čtvrtletí neprospívají (jsou hodnoceni známkou nedostatečný nebo dostatečný) a pozvou si zákonného zástupce na konzultaci a hledají příčiny, řešení a podpůrná opatření
- Podle zájmu je možné využít tripartitní konzultace rodičů, žáka a vyučujícího – diagnostika školní neúspěšnosti a poradenství (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebních stylů).
- Pokud má žák vysokou absenci, vyvolává se jednání s rodiči preventivně. Přítomni – třídní učitel, žák a rodič, případně učitel předmětu, kde se už objevily problémy. Domluví se podpora žákovi tak, aby byl schopen kompenzovat svou absenci (plán práce, termíny zkoušení, obsah učiva, možnost individuální konzultace, doučování se spolužáky atd.).
- K řešení školní neúspěšnosti je pak v případě nutnosti jako další krok zapojení školního poradenského pracoviště dále pak PPP, SPC a dalších podpůrných organizací
- Na závěr každého čtvrtletí by měla být podpora vyhodnocena

Na základě diagnostiky pedagogičtí pracovníci na výskyt školní neúspěšnosti reagují následujícím:

- znají žákovy vzdělávací možnosti a jsou se žákem v pravidelném kontaktu
- mají přehled o úrovni vědomostí a dovedností žáka, stanovují přiměřený rozsah učiva, podpůrné pomůcky (přehledy) a podpůrné aktivity
- kladou důraz na pozitivní hodnocení žáka, podporují ho a motivují jej ke školní práci
- seznamují žáky s různými učebními styly a snaží se pro žáka najít ten nejprínosnější
- spolupracují s třídním učitelem, ŠPP a případně s PPP a SPC
- vytváří PLPP, IVP
- znají příčiny jeho nedostatků při plnění školních povinností

- znají žákovo rodinné zázemí a jeho zdravotní stav
- stanovují pravidla vzdělávacího procesu a způsoby hodnocení v daném předmětu

Škola průběžně vyhodnocuje úspěšnost opatření, dlouhodobě sleduje žáky s riziky neúspěšnosti, na pedagogických radách, předmětových komisích a metodických sdružení je vyhodnocována situace vzdělávání žáků ohrožených školní neúspěšností.